

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpt.
Stanje četrtletno: 1 RM — Rpt.; celoletno: 4 RM — Rpt.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Narodi terjajo življenjski prostor.

Po svetovni vojni se je v mednarodni politiki pojavila nova beseda: življenjski prostor. To je povsem nov pojem, katerega si moramo stvarno in brezstrastno razložiti, če hočemo smisel nedavnih dogodkov v Evropi in v prvi vrsti pomen sedanje vojne dobro razumeti. Kajti ne bo prej miru v Evropi in svetu, dokler vprašanje življenjskega prostora narodov ne bo poljno rešeno.

Kaj je življenjski prostor? Ta prostor pomeni več kakor samo prostor za bivanje in stanovanje, katerega lahko izmerimo v kvadratnih in kubičnih merah. Nova beseda pomeni vse, kar je potrebno za ohranitev in razvoj življenja. Za to je treba najprej zemlje, koder življenje korenini, raste in procvita. Življenje rabi nadalje svetlobe in zraka, sonca in toplote, da se liki mogočno drevo lahko razprede s svojimi vejami, cvetjem in sadjem nazven in da se z malimi in najmanjšimi koreninami zarije v spodnje zemске plasti. Moderno znanstvo se pri razlaganju življenjskega prostora narodov prav rado poslužuje navedene primere iz žive narave, poudarja z vso odločnostjo, da je narod živo telo, in terja zanj trojno naravno pravico: Narod, ki hoče živeti, mora imeti prostora ne samo za svoje delo in trgovanje, marveč za svoje življenje; njegovi člani morajo imeti zadosten delež na kulturnih in gospodarskih dobrinah in nikakor ne smejo biti obsojeni v večno životarjenje ob trudapolnem, mučnem delu za vsakdanji kruh. Narod, ki ima v sebi življenjske sile dovolj, da se jači in krepi tudi v svojem številu, ima naravno pravico, da se številčno množi, in mu te pravice nihče na svetu ne sme kratiti. Končno pravijo moderni učitelji naravnega prava, da obstoji zakon kakovosti narodov: duševno bolj razviti, življenjsko odpornejši, marljivejši in pogumnejši narodi imajo po svoji kakovosti večjo življenjsko pravico kakor slabotna, umirajoča ali kulturno primitivna ljudstva.

Tako razlaga nek moderen družboslovec: Ne morem si predstavljati, da bi kakršno koli plemo afriških črncev, ki zanemarljivo izza stoletij kulturo zemlje in duha ter je kulturno in socialno bližje barbarstvu, gospodovalo naprimer visoko kulturnim Italijanom. Tudi mali in slabotni narodi imajo svojo pravico do življenja in življenjskega prostora, a nikakor ne smejo biti ovirani življenjsko silnim narodom. Saj je dovolj načinov sožitja in sosesčine med ljudstvi: Narod so si lahko prirejeni, nadrejeni ali podrejeni. Mala ljudstva v sosesčini velikih narodov se združena lahko uspešneje uveljavljajo, lahko se mala ljudstva naslonijo na večja in pri njih iščejo zaščito in pokroviteljstva. Nihče pa ne bi mogel zaustaviti življenjske tekme ljudstev za večji kos zemlje in za lepši prostor na soncu, ker bi se zoperstavljal naravnemu zakonu rasti in procvitanja.

Po tej teoretični razlagi si na kratko oglejmo Evropo v novi luči. Šef narodno-socialistične vzgoje, Alfred Rosenberg, jo razlaga v svoji knjigi „Krisis und Neubau Europas“ v sledečem smislu: Francija je v Evropi nasičena. Ker francoski narod ne more več sam izpolniti razpoložljivega prostora, si pomaga s priseljenci. V severni Franciji je naseljenih nad milijon poljskih in drugih delavcev, v jugovzhodno Francijo silijo italijanski izseljenci. Uverjen sem, da se je že

mnog pravi Francoz poslovil od misli na nadaljno francosko ekspanzijo in jasno vidi novo nalogo pred seboj. Življenjska sila Italije je pod vladno Mussolinijevo dovolj jasno izpričana. Ko se je leta 1927 na bojni ladji vozil v Tripolitanijo, je dejal pred odhodom: Ni nikakor slučaj, če grem to pot, u-soda sama je, ki nam nakazuje novo smer. In povsem razumljivo je, če hoče Italija svoje izseljence imeti v svoji neposredni sosesčini. Ta italijanska dinamika je naravno upravičena, razumljiva in potrebna, če naj italijanski narod živi in ustvarja. Gospodarska in kulturna sila Nemčije pa se obrača proti vzhodu in jugovzhodu. Ob teh medsebojno nikakor si nasprotujočih stremljenjih zamorejo mali narodi gospodarsko in kulturno bolj zdravo živeti, kakor če bi kdo hotel upostaviti neko Panevropo z enim središčem.

Nemški znanstvenik Burgdörfer je zapisal besedo „smrtna hipoteka“, s katero zoperstavlja narodom, polnim življenjske sile ali dinamike, izumirajoča ljudstva. To so ljudstva s smrtnim pečatom na čelu. Prodala so se naziranj, ki je včeraj še bilo obdano s sijajem znanstvene resnice in je da-

nes spoznano za lažnivo in skrajno škodljivo, namreč da so mnogoštevilna rojstva vzrok gospodarskih stisk, socialnih nemirov in splošnega obubožanja. Moderna teorija življenjskega prostora praktično razveljavlja blodno naziranje minulega stoletja in postavlja načelo: narod: ki hoče živeti, mora imeti prostora za svoje življenje in si ga po naravni pravici lahko vzame drugod, kjer je še na razpolago. Izumirajoč narod pa se ne sme sklicevati na nedotakljivost svojega ozemlja, če tega ozemlja ne more več zadostno poseliti.

V načelu življenjskega prostora, ki je danes vodilo mednarodne borbe in jedro sedanje vojne, hočemo zavestno videti uzakonjeno pravico mladega naroda, ki hoče in more živeti in procvitati. Nihče v Evropi danes ne taji več, da ne bodo o bližnji in daljni bodočnosti toliko odločevali topovi in vojne, marveč mladost in sila ljudstev, izraženi v številu otroških zibel. Kar je sv. oče Pij XI. v svojem pismu novoporočencem dejal: „Življenje človekovo je nekaj svetega“, velja dosledno tudi o ljudstvu: Življenje katerega koli naroda je sveto!

Prijateljstvo med Jugoslavijo in Italijo.

Jugoslavija in Italija sta pred dnevi praznovali tretjo obletnico prijateljske pogodbe. Listi obeh držav so v obeh meddržavnih pogodbah poudarjali, da je ozračje med obema sosedama popolnoma razčiščeno, politične in gospodarske vezi so se utrdile in medsebojno spoštovanje in poznanje narodov očvrstilo. Zunanja ministra dr. Cincar-Markovič in grof Ciano sta izmenjala pozdravna brzojava in v njih navedla besedilo, kateremu se pripisuje velika politična važnost.

Grof Ciano je v svojem brzojavu poudaril, „da je beograjski dogovor, s katerim sta Italija in Jugoslavija pred tremi leti otvorili novo razdobje prijateljstva in sodelovanja, dokazal svojo živo silo in popolno skladnost med interesi obeh držav ter da je danes kot

pred tremi leti trden temelj italijansko-jugoslovanske politike.“

Jugoslovanski zunanji minister dr. Cincar-Markovič je v brzojavnem odzdravu označil beograjsko pogodbo kot trdno poročstvo miru ob Jadranu in prijateljskih čustev obeh narodov. „Prijateljstvo med obema narodoma, ukoreninjeno v medsebojno zaupanje, spoštovanje in skladnost interesov — tako navaja brzojav — je posebno važno vočigled sodobnim dogodkom in nas krepi v želji, da bi obe državi vztrajali v politiki plodonosnega sodelovanja.“

Ministra sta v posebnih člankih v beograjskem listu „Vreme“ in v poluradni Agenzia Stefani tolmačila koristi italijansko-jugoslovanskega sodelovanja in prijateljstva.

Bližnji vzhod in Italija.

Italija opazuje dogodke na Bližnjem vzhodu z rastočo pozornostjo. V Palestini, Egiptu in na vzhodno-afriški obali se zbirajo angleško-francoske čete, blizu libijske meje je Anglija zgra-

dila novo vojaško letališče, končno se vršijo stalni razgovori med francoskimi in angleškimi poveljniki in južno-afriško vlado generala Smutsa.

Italijanski „Azione Coloniale“ vprašuje: „Ali mislijo Angleži Nemčijo po-

raziti na mejah afriške Kenie ali hočejo zadržati Rusijo? Čemu torej zbiranje čet tik ob italijanski koloniji?“

Ponesrečen angleški napad.

Uspešnemu letalskemu napadu na angleško vojno pristanišče Scapa Flow, ki je vzbudil v Angliji veliko razburjenje, je sledil v neposredni bližini Scapa Flow drug napad nemških letal na angleške tovarne ladje, ki so v spremstvu bojnih ladij plule v smeri proti angleški obali. Pri tem napadu so Angleži utrpeli nič manj ko 42.000 ton ladijskega prostora s tovorom vred; potopljenih je bilo devet vojnih in tovarnih ladij, dve drugi trgovski ladji sta bili težko poškodovani.

Da zabrišejo nemška uspeha, so Angleži z letali napadli nemški otok Sylt v bližini danskega obrežja ter nato poročali, da je bil otok popolnoma razrušen ter da so letala, ki so vrgla nad 1000 težkih bomb, uničila takozvani Hindenburgov jez. Nemški poročevalski urad je v posebnem poročilu takoj ugotovil, da so angleška poročila o uspehih bombardiranja otoka Sylt-a iz trte izvita. Nemška protiletalska artiljerija je preprečila sleherni vojaški uspeh bombardiranja, domala vse bombe so padle v morje, zadeto je bilo eno samo prazno poslopje in tri osebe so bile po bombnih drobcih lažje poškodovane. Druge škode ni bilo. Otok Sylt so nato na povabilo vrhovnega poveljstva obiskali nevtralni časniki ter ugotovili, da angleške vesti o velikem uspehu niso resnice. — Precej bomb pa je padlo na dansko ozemlje, kar je za Angleže prav mučna pomota.

„Londonsko velikonočno jajce se je razpočilo“, tako piše „Völkischer Beobachter“ v poročilu, da je angleška admiraliteta izjavila, da so fotografski posnetki angleških letal o škodi na Sylt-u neuporabni. Omenjeni list podaja bilanco obeh napadov in pravi, da je Anglija po zadnjih nemških napadih utrpela pol milijarde mark škode, dočim znaša vsa škoda na Syltu okroglo tisoč mark.

Nova francoska vlada.

Minulo sredo je odstopila vlada Daladier-ova. Na seji poslanske zbornice je Daladier zahteval zaupnico in jo z 239 glasovi tudi dobil, pri čemer pa se je 303 poslancev vzdržalo glasovanja. Med slednjimi so bili socialisti, radikalni socialisti in ekstremni desničarji. Daladier je podal ostavko, nakar je prezident poveril dosedanjemu finančnemu ministru Reynaudu sestavo nove vlade. Reynaud si je v novi vladi poleg predsedstva pridržal tudi zunanje ministrstvo, Daladier pa je postal minister za nacionalno obrambo. V okvirju nove vlade je bil sestavljen še vojni kabinet, ki ga tvorijo ministri vojnih področij z Reynaudom na čelu. Kabinet bo dnevno zasedal.

Predsednik nove vlade stoji povsem na strani Anglije. V vladni izjavi je govoril o totalni vojni, katero vodi Francija proti močnemu, organiziranemu in odločnemu sovražniku. Francija se v tej vojni zanaša nase in na svoje zaveznike. Ostre besede je Reynaud naperil proti Rusiji, kateri je očital izdajo, in napovedal oster boj vsem onim v državi, ki bi kritizirali vladno delo.

Italija in Madžarska. Madžarski min. predsednik Teleki je velikonočne praznike preživel v Italiji. Na koldvoru v Rimu ga je ob prihodu pozdravil minister Ciano. Med prazniki je bil grof Teleki gost madžarskega

To bi se mama čudila, če bi jih videla pri velikem perilu. — Slika z zapadnega bojišča.

Zander M.

poslanika, takoj po praznikih pa je bil sprejet od min. predsednika Mussolinija, s katerim je imel zelo važne razgovore.

Iz Rumunije. Angleški poročevalski urad je na veliki petek vedel povedati, da je Nemčija stavila Rumuniji gospodarski ultimatum. Rumunski propagandni minister Giurescu je takoj nato povabil k sebi vse inozemske časnikarje ter jih svaril, naj ne širijo neresničnih vesti, poročevalca angleškega in francoskega urada pa sta morala svoje poročilo o nemškem ultimatu preklicati. — Kralj Karol je v prestolnem govoru omenjal, da se morajo vse sile rumunskega naroda osredotočiti na obrambo, ter poudaril, da ima Rumunija v članicah Balkanske zveze in Bolgariji ter Italiji iskrene prijatelje.

Pred vladno spremembo v Angliji? „Völkischer Beobachter“ citira zanimive stavke londonske „Times“, kjer se pravi med drugim: „Vojna brezobzirno požira ljudi. Tudi visoki vojaški dostojanstveniki niso nenadomestljivi. Nekateri generali, nekateri ministri in drugi svetovalci so morda preutrujeni in zato bi bilo prav, če bi stopili v ozadje in čeduti samo mimogrede. Za krmarenje države je potrebna predvsem neizrabljena energija. — Tudi drugi angleški listi terjajo, naj se vpostavi pravi vojni kabinet, ki bo Nemčiji iztrgal diplomatično inicijativnost. Dunajski list dostavlja: Torej je mogoče, da bodo v bližnjih dneh tudi v Londonu nekatera vidna mesta po židovsko-britanski plutokraciji novo zasedena.

Indijci vztrajajo pri svojih zahtevah. Indijska kongresna stranka, ki šteje okoli 4 milijonov pristašev, je imela v predzadnjem tednu svoje veliko zborovanje. Azad, strankin prezident, je v svojem govoru od Anglije terjal, naj se jasno izjavi o svojih vojnih ciljih in predvsem o tem, če hoče Indiji zagotoviti neodvisnost. Zborovalci so nato sprejeli načelo civilne neposlušnosti in se bodo o podrobnostih novega boja še pomenili. Azad sam je mohamedanec ter uživa med Indijci velik ugled kot desna roka mahatme Gandhija. — Posebno pozornost posvečajo Indiji sovjetski listi, ki poročajo o rastoči napetosti med Indijci in o krvavih izgredih angleških policistov.

Teden v besedi.

Z 31. marcem morajo biti vsi 14 letni nemški dečki in deklice organizirani v Hitlerjevo mladino.

Ognjenik Etna v Italiji je začel bruhati. Iz žrela se vali gost dim, čuje se zamolklo grmenje pod zemljo, okolica je pokrita s pepelom in malimi koščki strjene lave.

Podlistek

Ferdinand Goetel:

Sredi stepe.

(11. nadaljevanje.)

Zdaj šele se je pop resneje zamislil. Res ni mislil na duhove, ampak na sosedo Ivana, ki je metal oči na njegovo ženo. Prvikrat je slišal od žene, da se čuti „neoboroženo žensko in da se boji.“ Slabo znamenje. Greh se je potikal v bližini, če ga ni že izdajalsko prekanil.

Tisti večer je pripravil mogočen bat, zanesel svojo posteljo na prosto ter jo „za vabo“ okrasil z ženinimi brkljarijami. Njo pa je previdno zaklenil. Ko se je znočilo, je natančno pregledal zvonik in njegovo okolico. Zveze s sosedovim vrtom ni opazil nobene. Kljub temu pa se je spomnil neke druge stvari, ki ga je nemilo zadela.

V bližini zvonika, že na neposvečeni zemlji, je bil grob brodnika Bolgara, resda že zravnani z zemljo in popolnoma zapuščen, vendar pa še zmerom viden.

S tem grobom je bila zvezana precej žalostna zgodba. Ko so namreč pred nekaj leti že kolikor toliko dogradili

94 % analfabetov, nezmožnih pisanja in čitanja, med Indijci je nedavno našela italijanska „Gazetta del popolo“.

V Beogradu in Sofiji je gostovala opera iz Frankfurta. Uprizarjala je opere Riharda Wagnerja. Obisk domačinov je bil odličen.

Pri cestni zbirki dne 2. in 3. marca je bilo v vsej državi skupno nabranih za zimsko akcijo 10.77 milj. mark. Povprečno je vsak državljan daroval 13.43 pf proti 9.35 pf lanskega leta.

V rumunskem državnem proračunu za novo leto je predvidenih 12 milijard rumunskih levov za nadaljno oborožitev.

Irska ostane resnično nevtralna, tako je poudaril min. predsednik Valera nekemu ameriškemu časnikarju.

Slovaška je oddala petrolejske vrelce v Gbely-ju Nemčiji za 10 let v najem.

Vrhovni poveljnik nemške vojske generalni polkovnik v. Brauchitsch je praznoval 22. marca 40 letnico svojega službovanja v armadi. Pod njegovim poveljstvom so nemške čete vkorakale v Avstrijo, Sudetsko, Češko in Moravijo in končno na Poljsko.

Bolgarska vlada je izdelala zakon o civilni mobilizaciji. Po tem zakonu bo

Iz naše države

Minister za oborožitev.

Führer je imenoval dr. Todta za ministra za oborožitev in municijo. Novi minister je stvaritelj državnih avtocest in mogočnih utrdb na francoski meji. V svojem novem področju bo dr. Todt izvedel od Führer-ja določeni načrt oboroževanja, njemu je podrejena industrija orožja in municije.

Mladini je kajenje in postopanje prepovedano.

Notranji minister je izdal policijsko odredbo v zaščito mladine pod 18 let. Po tej odredbi je mladini prepovedano v temi postajati na javnih cestah in prostorih. Mladina pod 18 let ne sme po 21. uri brez spremstva starejših v gostilne, mladina pod 16 let pa gostiln brez spremstva sploh ne sme obiskovati. Nadalje ne sme mladina pod 18 let brez spremstva obiskovati po 21. uri kino-predstav. Mladini je prepovedano uživati žgane pijače, mladini pod 16 let pa je zabranjeno uživanje sleherne alkoholne pijače. Mladina pod 18 let ne sme javno kaditi, javnih plesov se sme udeleževati v spremstvu starejših samo do 23. ure. Za prestopke so predvidene kazni do 3 tednov ali 50 RM.

Kedaj zastarijo terjatve?

Običajno zastarijo terjatve v 30 letih. Vendar so predvidene številne izjeme. V 3 letih zapade pravica na

v slučaju vojne vse civilno prebivalstvo obvezno branilo domovino.

Rusija in Finska sta medsebojno izmenjali ratifikacijski listini o sklenjenih mirovni pogodbi.

Rooseveltov odposlanec Sumner Welles se nahaja spet na povratku domov. O uspehih svojega potovanja pred odhodom v domovino ni podal nikake izjave.

Premoženje ameriških Zedinjenih držav znaša okroglo 300.000 milijard dolarjev, ves ameriški dolg pa dosega 281.000 milijard. Prebitka je torej 19 tisoč milijard.

V Beogradu so svečano otvorili jugoslovansko-rumunsko trgovinsko zbornico. Govorila sta trgovinska ministra obeh držav ter predvsem poudarila potrebo skupne prodaje pridelkov na inozemskih tržiščih.

130 litrov vina pride letno na Francoza, 110 na Italijana in samo 30 na Jugoslovana, tako ugotavlja „Slovenski narod“ in dostavlja: drugod pijejo vsi, a zmerno, pri nas pa je mnogo delnih in popolnih abstinentov, pa tudi mnogo pijancev.

V času od 1. sept. 1939 do 15. marca 1940 so Angleži in Francozi ustavili in pregledali 124 ameriških ladij, tako poroča pristojni ameriški državni urad.

zakonito dediščino, v 2 letih terjatve zdravnikov in advokatov ter odprti blagovni računi trgovcev, tovarnarjev in obrtnikov. Sedaj so za dobo vojne predvidene še nove izjeme. Za dobo vojaškega službovanja, ujetništva ali internacije v inozemstvu se zastaritev prekine, vendar ne prej ko s terminom 25. avgusta 1939. Čim odpadejo vzroki prekinitve, so veljavne normalne odredbe. Da se zastaritev prekine, mora upnik od dolžnika izsiliti pismeno priznanje svoje terjatve, katero doseže v slučaju potrebe tudi potom tožbe.

Velikonočne počitnice.

na visokih šolah Velike Nemčije trajajo od 21. marca do 15. aprila. V času od 5. do 25. aprila se dijaki lahko vpisujejo v 3. trimester.

Zaposlitev poškodovancev.

V veljavi je do konca leta postava, po kateri morajo podjetja z nad 20 delavci sprejemati v zaposlitev osebe, ki so po nezgodi ali poškodbi 50% invalidne, ter 40% vojne invalide. Pristojni invalidni urad (Versorgungsamt) daje h postavi podrobna navodila.

Pomoč naglušnim. V Vzhodni marki se snuje organizacija za pomoč naglušnim. Organizacija bo prirejala tečaje, na katerih bodo učitelji naglušne učili razbirati besede z ust, posredovala bo učencem nabavo potrebnih aparatov in

vas, so pritisnili na vlado, da bi napravila brod na reki. Ta brod so po mnogih ovinkih zgradili, a moral je dolgo stati, ne da bi ga bili rabili, ker se nihče v vasi ni hotel ponuditi za brodnika. Tedaj se je od nekod pojavil bos potepuh, ki je po stepi iskal dela. Zagledal je brod na reki in vprašal v vasi, ali bi ne bilo mogoče za kakršnokoli plačilo dobiti prevoznitvo. Pogodili so se brez preudarka. Pa naj prevaža, če se mu je življenje pristudilo. Imenovali so ga kratko Bolgara, kajti tudi on je imel, čeprav je to smešno, kraj, kjer se je rodil.

Tako je Bolgar prevažal ljudi z ene strani na drugo in s tistim grošem, ki ga je prejemal za plačilo, je kril tudi stroške za vzdrževanje broda. Ob reki si je postavil listnjak in kadar ga je zalila povodenj, je šel prenočevati na brod. V vasi ni zahajal in hrano si je kupoval v kirgiških naselbinah. Vobče je bil mračen možak, redkih besedi in na ljudi je gledal kakor volk. Dela je imel vedno več, ker se je novica o brodu raznesla daleč po stepi in so izpeljavali vedno nove ceste do prevoza. Za naraščajočih spomladanskih vodá, ko so odpovedali vsi brodovi, so se zbrale ob reki cele karavane, velike črede živine in dolge vrste voz, namenjenih na bazarje onstran reke.

Po enem letu je postal Bolgar nekako veselejši in ob lepih dnevih je pogosto prepeval na brodu tuje pesmice. Toda v vasi so ravno začeli šteti, koliko le utegne brodnik na brodu zaslužiti. Drugo leto je Bolgar še bolj oživel in včasih pripovedal ljudem o neki Bolgariji, o neki ženi in otroku. Toda v vasi so ravno izračunali, kakšno najemnino in kakšno kavcijo mora prevoznik plačati.

Bolgar je plačal in za nekaj časa pozabil pesmice in na ženo. Potem je znova oživel in tu in tam celo čenčal o skorajšnjem odhodu. Toda v vasi so sklenili, da mu zvišajo najemnino in kavcijo. Bolgar je plačal. Najemnino gospodu županu, a kavcijo popu na roko. Tedaj ni nihče več dvomil, da si Bolgar dela na brodu premoženje, in nihče ni mogel razumeti, čemu potrebuje takle razcapanec denar, posebno ker ni pil, ni hodil iz svoje kočice ter je živel kakor pes, pa celo skupaj s psom. K njemu se je bila namreč priklatlila stekna psica, ki se ni odmaknila niti za korak od njega.

Spomladi je prišel k županu neki sorodnik, vojaški begun, kakor so šušljali. Vas je imela mnogo sitnosti s tem „soldatom“, ki je iztegnil roko po vsaki stvari, a se ni ničesar dotaknil. Dva zaslužna križa in posebna obzirnost, ki

jim nudila razne nasvete. V krajih z nad 20 tovrstnimi bolniki bo ustanovljena krajevna podružnica.

Vesti iz Jugoslavije

Jugoslavija in Bolgarija.

Novoustanovljena bolgarsko-jugoslovanska zbornica v Beogradu si je ustvarila prav obsežen program. Stremela bo za tem, da pospeši medsebojno izmenjavo blaga, da olajša in poenostavi osebni in blagovni promet med obema državama, da organizira skupno prodajo odvišnih pridelkov v inozemstvu, da podpre medsebojni tujski promet in izenači gospodarsko zakonodajo Jugoslavije in Bolgarije. Kot svoj glavni cilj si je zbornica zastavila nalogo, da pripravlja carinsko zvezo obeh držav.

Mnogo obetajoč zaključek treznostnega tedna.

Ob koncu letošnjega treznostnega tedna je bilo v Ljubljani lepo uspelo zaključno zborovanje. Predsednik J. Kalan je poudaril, da je shod znamenit zato, ker je ta teden in ta dan mejnik v zgodovini našega naroda, v kolikor se tiče njegove treznosti. S tem se začne nova doba intenzivnega, vztrajnega dela za streženje slovenskega naroda. V posebni resoluciji so zborovalci med drugim pozvali ves slovenski narod, naj obrne vso pozornost na alkoholizem, ki ga kvari in uničuje v zdravstvenem in gospodarskem, verskem in nravnem oziru, ruši družine in zastruplja narod.

Strahovita železniška nesreča.

Pretekli ponedeljek zjutraj se je na progi Ljubljana—Karlovac pripetila strahotna železniška katastrofa, kakršna v Jugoslaviji v analih železniških nesreč že dolgo ni bila zabeležena. Radi naglega kopnenja snega se je sprožilo v bližini postaje Ozalj na Hrvatskem več plazov, od katerih je eden zgrmel v sredino osebnega vlaka, ki je vozil iz Karlovca. Lokomotiva in dva vagona s potniki so bili vrženi v močno naraslo Kolpo. Nesreča je zahtevala 20 smrtnih žrtev, veliko število potnikov pa je bilo težko ranjenih.

To in ono. V Kranju so prijeli tolovaja Haceja, ki je še pred aretacijo oborožen s 3 revolverji obstrelil dva stražnika. — Romunski kralj Karol II je odlikoval kiparja Ivana Meštoviča z redom velikega križa romunske zvezde. — Prvak Jugoslavije v hitrem bitju je postal subotički brivec Geno Kolar. Obril je gosta v 13 sekundah.

Nepotrebna bojažen. Poštar: „Mama, na pismo ste pritisnili za deset pfenigov preveč znamk.“ — Stara ženica: „Ježeš, ježeš, pa menda vendar ne pojde pismo sedaj predaleč?“

mu jo je izkazoval župan, so ga varovali pred kratkim in v stepi običajnim odpravkom. Kajti sklepali so pravilno: če je dobil križca na vojski, mora biti pogumen človek, če pa jih je nosil po krivem, se je bilo treba tem bolj bati takega lopova. In župan se ni bratil s komer si bodi.

Zveza med soldatom in Bolgarom pa je bila ta, da se je soldatu zahotelo, da bi postal brodnik. Župan mu je pomagal. Sklicali so „shod“ in sklenili, da dado brod komu od svojih ljudi. Na primer soldatu, ki je prelivl kri za domovino. Napoti pa je bila pogodba, ki so jo za dve leti sklenili z Bolgarom. Zatorej so mu dvakratno povišali najemnino in jamščino, v domnevi, da Bolgar ne bo mogel plačati; in tedaj bi zapadla tudi stara kavcija.

Toda Bolgar je plačal. Plačal je in strahovito zaklel. Rekel je: „Zadnji groš mi jemljete, krvoseši.“ In dodal je še nekaj žaljivih besed. In celo nekaj solz. A s tem ni ganil nikogar, kajti že kup denarja, ki ga je položil prednje, je napravil prevelik vtis. Koliko ga je potemtakem moral še imeti!

A na spomlad, kmalu po prihodu ujetnikov v stepo, je bil Bolgar umorjen. Poleg trupla so našli nož in motiko iz taborskega inventarja.

(Dalje sledi.)

Stari in mladi.

„Učenci Grafenauerjeve šole izumirajo!“, tako nam je nedavno dejal nek naš možakar, ki ima med nami dokaj vplivno besedo. Hotel je s tem pač reči, da odhajajo od nas osiveli borci nedavne naše dobe, ko je slovenska koroška družina po svojem možatem, neustrašenem zastopanju narodnih pravic uživala ugled daleč preko meja svoje dežele. Morda je bilo v tem vzkliku tudi še rahlo vprašanje, ali se bo novi, mlajši rod znal enako uspešno in odorno braniti in ali bo z enakim svetim ognjem čuval svoj kulturni zaklad.

Bežen pregled naših vrst nas prepriča, da so naše vasi v zadnjem desetletju utrpeli bridke izgube najboljših slovenskih mož, ki so bili nekaki slovenski stebri v deželi. Koliko jih je že sledilo neustrašenemu prvoborniku Grafenauerju z žiljskega Brda! Le par naj jih naštejemo: Kriglč v Zahomcu, Prangar na Brnci, Božič v Št. Jakobu, Partl v Svečah, Krasnik v Št. Janžu, Poljanec v Škocijanu, Piskernik v Železni Kapli, Kraigher v Štebnu, Hutter v Globasnici in še deset in sto drugih. Tudi neprijatelj mora priznati, da so bili ti možje neupogljive slovenske grče, katerih ne bi izruval noben vihar. Vsem je bila lastna nenavadna prirodna inteligenca, globoko ukoreninjena v vzorni narodni in verski zvestobi. Med njimi pa najzornejši, preprosti kmet-organist z Brda, ki je s svojim neprisiljenim nastopom in duhovito besedo zadivil v dunajskem državnem zboru fine nemške dvorne svetnike, visoke barone in ministre. Kako že je dejal France Grafenauer v juliju 1909 zbranemu državnemu zboru cesarske monarhije:

„Gospoda! Ljudska šola polaga temelj družabnemu in narodnemu življenju. Če hoče cesarska vlada resno odpraviti narodna nasprotja in če to resnično želijo velike stranke v tem visokem domu, potem se končno lahko že odločijo za dejanja. Dvakrat že sem v visokem domu govoril o ljudskih šolah v slovenskem delu Koroške, spremenilo pa se ni ničesar, razven da skuša cesarska vlada odtegniti Slovence še to, kar so doslej po vsej pravici imeli . . .“

Možata beseda na pravem mestu. In nikakor ni Grafenauerjeva krivda, če je ostala visoka gospoda cesarskega mesta za slovenske prošnje brez poslušala. Enako abotno bi bilo, Grafenauerju naprtiti krivdo komaj 9 let pozneje sledečega razpada cesarske tvorbe.

Tem spominom bi bilo treba pridružiti enako moške nastope slovenskih zastopnikov v koroškem deželnem zboru, slovenska odposlanstva in peticije do najvišjega mesta, predvsem pa nenavadno razgibanost in živahnost v notranjem slovenskem življenju. Pravkar dovršeni dobi velikih narodnih tabarov, na katerih so govorili ljudstvu slovenski voditelji Krek in mnogi drugi, sledijo leta procvita prosvetnega in združnega življenja, podvojenih naporov za pravično šolstvo in strumne politične organizacije. Res vsega občudovanja vredna žilavost in življenjska sila malega naroda, ki se je zamogel sklicevati samo na to, da je na svetu in da ima torej pravico do življenja in razvoja. Nositelj velike slovenske vrline pa je bil rod iz šole Franceja Grafenauerja.

Bodo sinovi in hčere vredni svojih velikih prednikov. Mladina, ki dosega svoja zrela leta in ki naj v tem desetletju izvrši, kar naj je njeno življenjsko delo? Nedvomno se je šolala v dobri šoli. Veliki dogodki glasovanja leta 1920, sledeči napor avstrijske republike in poznejše stanovske Avstrije ter končno raztegnitev meja Velike Nemčije vrh Karavank so njeno politično berilo, v materializmu in idealizmu do skrajnosti razdvojen Evropa njen svetovno-nazorni pouk.

Krivičen bi bil, kdor bi tej mladini očital, da se je izneverila slovenskim narodnim vzorom. Za njeno dobo in borbo je potreben dvakratni idealizem, kajti splošne in narodnostne prilike koroških Slovencev so se dvakratno spremenile. Bolj nego kedaj poprej mora

mladi rod vedeti in verovati, da je narodni razvoj koroških Slovencev le delček velikega razvoja v Veliki Nemčiji in Evropi. Narodnostni problem, nekoč pretežno vprašanje kulturnega značaja, si je pridružil socialna in gospodarska področja ter se sam razvil v pravo znanstveno disciplino. Na evropski pozornici pa se v istem času dogajajo trenutki, ki so v svoji zadnji vsebini pravcati prelom s stoletji svetovne zgodovine. Vse to motrimo in podajamo našo sodbo o slovenski koroški mladini s tega vidika: **Trdno, brezpogojno verujemo v dozorevajoči slovenski koroški rod! V nedavnih velikih političnih trenutkih je doobra dokazal svojo zrelost, v dejanju in žrtvi, često zelo veliki žrtvi je dokazal svojo neomajano**

zvestobo slovenskim kulturnim vzorom, v svojem prosvetnem udejstvovanju dokazuje, kako resno in stvarno mu je slovenska narodna zavest pri srcu, s strnjeno organizacijo pa nazorno izpričuje dobro slovensko vrlino: železno disciplino.

Še to: nadejen je razgled po mladih slovenskih družinah. Mladi možje in žene vedo, da se v družini prične in konča narodno žitje in bitje. Vsaj slutijo, da je družinsko življenje verna fotografija narodnega življenja. Kdor se je resnično trudil za narodno dobrobit, bo priznal, da je na dnu takega naziranja uprav sveta ljubezen slovenstva. Hkrati dokazuje mladi slovenski svet v tej svoji potezi, da je svoj čas doobra izmeril. —O.—

Čirom naše zemlje

Naš Voronov.

O slavnem zdravniku Voronovu ste nemara slišali. Pred leti je presenetil svet z novico, da na podlagi svojih znanstvenih raziskovanj in praktičnih preizkusov lahko poljubno prodaja mladost v vseh mogočih porcijah. Javljajo se pri njem starčki sivih las in matrone nagubanih obrazov, za drag denar seveda se podvržejo njegovi kuri ter zapuščajo znamenito zdravilišče kot čili mladi in brhke gospodične. Ne vem po kateri zaslugi se je o njegovih kurah zvedelo še to, da dobavlja čudni čudodelci čudodelno medicino iz nekaj zlez ameriških in avstralskih opic. Poklicni tovariši imenovanega čudodelca so napram nenavadni obrti pomlajevanja še nekam skeptični, nezaupljivi in imajo prve paciente iz Voronovega zdravilišča tajno pod strogim nadzorstvom. Mnenja so namreč, da je taka pomladitev le kratkotrajna in da bodo po letu, dveh ali treh iz pomlajenih starcev in stark čez noč spet „gratali“ še bolj starikavi, nagubani in življenja siti ljudje. Pa bodi sedaj z Voronovim in njegovo umetnostjo, kakor že, po naših najnovejših podatkih smemo biti uverjeni, da bo njegova nenadna slava takoj zatemnela pred imenom danes še nepoznanega čudodelnika, ki je naše gore list.

Minuli teden prinese pismonoša v uredništvo vabilo nenavadne sorte: „Pridite, kadar utegnate, k meni in strmeli boste, kaj zmore Kovarjev Miha.“ Ker je mož poznan bralcem in meni po svojih svežih dovtipih in pustnih dogodivščinah, se mi je povabilo zdelo bolj podobno neki aprilski šali. Pa veliki pondeljek je bil baš poln sonca in hajdi! palico v roke na obisk h Kovarjevemu Mihi v Zgornje Humče pri Golšovem. Pot preko Tuc, Strančič in radiških mlak je sicer precej naporna, zato pa je bil uspeh našega obiska tem uspešnejši.

Miha — naj ga vidite še v sliki — mi je po običajni velikonočni klobasi najprej napravil dolg uvod, v katerem

je mrgolelo najbolj učenih medicinskih izrazov. Pa kmalu sem lajik mogel posneti, da se naš prijatelj bavi s svojevrstno umetnostjo križanja živalskih vrst. Časnikarju, ki pozna Mendelsohna in njegove znamenite eksperimente z belimi in barvanimi fižoli, ta umetnost sama po sebi nič ni novega. A Miha je imel po bolj dolgočasni teoriji pripravljeno pravo presenečenje, ki ga moramo zaupati svetu. Na rahlo odpre v bajti neka vratca, priliznjeno zasačepeče „Mucej, na, na!“ in naenkrat se v tihem mačjem koraku približa mačka, ne, koza! Čudna žival: mačji trup, mačji rep, mačja dlaka, pa kozja glava, kozja ušesa in kozji rogovi.

Torej mačja koza ali kozja mačka, vsekakor pač živalca, kakršne še svet ni videl in ki bo po svoji čistokrvnosti zadivila svetovne naravoslovce. Po mačje privzdiga rep in se tiho plazil, po kozje pa blebeče in trka.

A Miha je imel še drugo, večje presenečenje. Vodi me v nekak tamar, iz katerega privleče drugo žival. Žival s

kozjim repom, kozjim trupom, pa oslovimi ušesi in oslovsko glavo! Čudo prečudno: kozji osel ali oslovsko koza. Po kozje stopica in mahlja nervozno z repčkom kot gospodična s sončnikom, pa z dolgimi ušesi miga in „i-a-a“ rezgeče. Hitro sem se ugriznil v jezik, da čutim, če je vse to resnica ali samo nekake blodne sanje izza proslave naših Jožetov. Po vzorcu nadebudnih žurnalistov se je nato takoj vzbudila amaterska žilica in v trenutku sem imel čudoviti prikazni na ploščah, Miha pa sem z obema rokama čestital, da je prvi resnično ukanil mater-naravo in njene neizprosne zakone. Na uho je še zašepetal, da pripravlja visokoznanstveno delo o križanju in križanjih.

Ne čudim se, da ostajate neverni. Sami besedi in modremu Mihovemu obrazu bi tudi jaz ne verjel. A lastnim očem človek že moraš zaupati in vas morajo prepričati verni fotografski posnetki. Ne bi bilo prav, če bi ožja domovina lahkoverno prezrla svojega velikega sina, medtem ko ga bo veliki svet obdal s slavo in častjo.

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu.

Letošnji veliki petek je bil za nas poseben pretresljiv. Pokopavali smo 82 letnega Strdenovega starega ateja iz Leš Mihaela Gabriela. Rajni so bili pravi tip rožanskega kmeta, poštenjak od nog do glave, priden ko čebela, zaveden narodnjak in veren sin Cerkve. Vsa vas in fara jih je čislala in spoštovala, kajti bili so uprav kova starega Serajnika iz turških časov. Dolga leta so zastopali Slovence v občini in bili nekaj časa tudi šentjakovski župan, do smrti so bili podporni ud gasilske čete. Veličastna je bila njihova zadnja pot na dan Zveličarjeve smrti, dolga vrsta pogrebcev je sledila črni krsti s pokojnikovimi telesnimi ostanki, pogrebne obrede sta opravila preč. g. dekan Schenk in č. g. kaplan Kanauf. Pogrebu je sledil v cerkvi križev pot s pridigo g. kaplana o krščanskem pojmovanju smrti in vstajenja. — Na Vazah pa je umrla Lipejeva mati. Bila je dobra žena in je v življenju preiskusila veliko trpljenja. Bodi našim rajnim večni mir, zaostalim Strdenovim in Lipejevim velja naše iskreno sočutje.

Hlev se je porušil. (Reifnitz — Ribnica). Naravnikov skedenj v Ribnici je bil že davno potreben temeljitega popravila. Tako pa se je morala zgoditi huda nesreča. Ko je domača dekla 51

letna Julijana Knafel na cvetno nedeljo krmila živino, se nenadno strop nad njo sesuje in pokoplje pod seboj njo in dve kravi. Domači so ob strašnem ropotu prihiteli na lice mesta in se s pomočjo sosedov lotili reševanja nesrečne žene. Našli so jo mrtvo, tramovje in kosi ometa so jo dobesedno stisnili. Kravi sta bili tako poškodovani, da so morali takoj poklicati mesarja.

Duhovniški vesti. Za provizorja v Pokrčah je imenovan č. g. Posch Franc, č. g. Srienec Kristo za upravitelja v Št. Lipšu in č. g. Igerc Matej za Suho. — Novonastavljeni so sledeči č. gg. kaplani: Kutej Anton v Škocijanu, Lampichler Janko v Hodišah, Karicelj Andrej v Pliberku, Kass Lovro v Šmarjeti v Rožu, Lex Janko v Šmihelu, Muha Wilhelm v Dobrli vesi in Memmer Arnulf v Železni Kapli.

Abtei — Apače. V bolnici sester elizabetink v Celovcu je po daljši bolezni umrl župnik Jožef Jakolič. Rajni je bil rodom iz Tržiča na Gorenjskem, posejal je prvotno učiteljske in se nato odločil za duhovniški stan. V juliju 1929 je pel novo mašo in nato služboval v več krajih slovenske Koroške, tako v Št. Tomažu pri Celovcu i. dr. Predlanskim mu je bila podeljena župnija Apače pod Obirjem. Z vsemi svojimi silami se je trudil za njen duhovni blagor in šele ko so mu telesne moči po zavratni bolezni opešale, je iskal leka v bolnici. Na veliko soboto je dobri duhovnik odšel h Gospodu, kateremu je služil do svojega slednjega diha.

† Jožef Vintar.

Na veliki petek je lepa šmihelska fara nad Pliberkom izgubila svojega farnega očeta, ki ji je posvetil domala polovico svojega življenja in delovanja. V maju prihodnjega leta bi bil rajni župnik in duhovni svetnik Jožef Vintar obhajal svoj zlati duhovniški jubilej, a Previdnost je odločila drugače. Na dan svojega patrona že je blagi gospod čutil, da se njegovo tuzemsko življenje bliža koncu, na veliko sredo je udan v božjo voljo izdihnil svojo dušo, na dan Zveličarjeve smrti ga je vsa fara in z njo vred številni pokojnikov sobratje z mil. kanonikom msgr. Podgorcem na čelu spremila k zadnjemu počitku.

Rajni Jožef Vintar je bil rodom Dolenjec iz Hruševca pri Prečini. Po materi je dedoval svoj sončni značaj, da je z lahkoto premagal tudi najhujše udarce. „Krvina“, kar znači nezlomljivo slovensko grčo, je bil njegov častni pridevek še izza dijaških let. Rojen je bil blagi pokojnik 19. februarja 1864, svojo prvo sv. mašo je pel 15. majnika 1891 in kot mlad kaplan prosil za službovanje med koroškimi Slovenci. Leta 1907 mu je bila poverjena šmihelska fara, na kateri je služil do svoje smrti. Sam je s ponosom dejal, da je krstil ves mladi Šmihel in je torej z njim v duhovnem sorodstvu. Čudovito vsestranski je bil: najprej uprav očetovski pastir izročeni mu ovčic, katerim je veljala njegova najtoplejša vnema, potem podpornik mladinskega kulturnega društva, dolgoleten občinski odbornik, domala dvajset let tajnik šmihelskega kreditnega zavoda, ustanovitelj podružnice svoječasne dež. kulturnega sveta, iskren ljubitelj narave in zato pravi lovec s srcem. Šmihelsko in sploh koroško dijaštvo je videlo v njem svojega pokrovitelja in prijatelja, mladini je bil oče v pravem pomenu. Šmihelska občina se mu je za njegov trud oddolžila s častnim občanstvom. Še kot gospodar je bil nenadkriljiv mojster in učitelj.

Osirotela šmihelska fara bo še desetletja uživala sadove njegovega nesebičnega, požrtvovalnega dela. Naj mu v molitvi ohrani večni spomin, slovenski del Koroške pa naj rajnkega prišteje v vrsto mož, ki so jo ljubili z živim dejanjem! Naj župnik Jože Vintar počiva v miru!

Koroški drobiž. Dež. glavar je odredil prepoved streljanja s topiči med velikonočnimi prazniki. — Vojaška komanda v Gradcu je zasegla baterije

avtomobilov in motornih čolnov, ki nimajo dovoljenja za vožnje. Izvzeti so vozovi v garažah in oni z „rdečim kotom“. — V gornjezijskem kraju Reischach so minule dni priredili prvi tečaj za prejo in tkanje. Udeležile so se ga tamošnje gospodinje. To je prvi tovrstni tečaj na Koroškem. — Na Dunaju je bil zaradi goljufije kaznovan nek Engelbert Wannemacher. S projektom nameravane železnice Beljak—Radenthein se je okoristil za 11.000 RM. — Desetletni Janez Hribnik s Selah si je zlomil desno nogo. — V Trdnji vesi pri Št. Tomažu je umrl posestnik Jožef Tauschitz. — Beljaška občina je odredila, da morajo lastniki neizrabljenih, praznih parcel svoja zemljišča za dobo vojne oddati v najem za pridelovanje zelenjadi, krme in krompirja. — 145.000 RM je bilo na „dan vojaščine“ nabranih na Koroškem za zimsko akcijo. — V soboto 30. in nedeljo 31. marca zbira za zimsko akcijo Nemška delovna fronta. Zbiralci bodo darovalce nagradili z lično izdelanimi porcelanastimi metuljčki.

Naša prosveta

Pojdimo v šolo nemških mater!

Kdor se hoče seznaniti s katerim koli narodom, mora spoznati njegove matere. To je staro in izkušeno pravilo. Žilavost nemškega naroda prav nazorno izpričujejo nemške matere iz seljenjskih kolonij v Južni Ameriki. Nemško glasilo, izhajajoče v glavnem mestu južno-ameriške Argentinije pripoveduje o teh nemških materah tako:

Naše matere so izšle iz revnih družin. V južni Ameriki jih je prignala revščina in potreba v domačiji. Ponajveč so hčerke delavskih družin iz Pomorjanskega in Mecklenburga, ter dninarjev iz Eifela in Hunsrück. V svobodni domovini se nikdar niso zavedale tega, kolike vrednost je materina beseda. Pa je bila Nemčija ob času njihove izselitve tudi notranje razdvojena in strahotno obubožana. Tako so jemale seboj samo nado na kos lastne zemlje in lastno družino. Kmalu so spoznale tuji narod in vedele ceniti domači običaj in privzgojeno snažnost in marljivost. Le prekmalu so se zavedle zaklada materne besede. Tuja dežela je grozila, da jim iztrga otroke iz naročja in jih potuječi in da si osvoji še nje same. Res so se mnoge izgubile. Tuje bogastvo jih je premamilo, s preprostim delom in preprosto obleko so odložile še svojo narodnost in materno besedo.

A v južni Ameriki živijo tudi močne matere nemške krvi. Nemške naselbine so pomešane s poljskimi, ruskimi, finskimi, italijanskimi. V takem okolju je seve težko ohraniti narodno posebnost in svoj domači jezik. Matere morajo biti prave junakinje. In to so! Otroci pohajajo v obvezno argentinsko šolo, ki jim odpira tuji argentinski svet. Po šoli se zbirajo otroci v premožnejših nemških družinah, kjer jih matere poučujejo v materinščini. Uk je seve preprost in si otroci privojujejo samo glavne elemente nemške pisave in berila ter računanja. Preprosta začetnica je glavna učna knjiga, berila nadomestijo lepe nemške pravljice, v pevskem pouku pa prevladuje narodna pesem. Seve ni to nikak suhoparen šolski pouk, kajti prepleten je z igrami in jedjo. Učiteljice pa vmes kuhajo, perejo in šivajo ter oskrbujejo svojo živino.

Za male je radostno razodetje, ko se jim razgrinja njihova lepa domovina v krasoti svoje besede, pravljice in pesmi. Saj poznajo od doma samo gozd, živino in poljsko delo, tujina pa je v velikih porcijah neužitna. V prvih urah obveznega in domačega pouka že je v tekmovalju dveh svetov, tujega in domačega, zmaga na strani matere in domovine. Nemčija je bogatejša za sto in tisoč mladih nemških src.

Rosegg — Rožek. Na Jožefovo se je v Dolinčicah zbrala naša prosvetna dru-

žina na svoj letni zbor. Po pozdravu in otvoritvi društvenega vodje je prosvetni tajnik v daljšem govoru tolmačil navzočim gospodarjem, materam in mladini veličino dobe, v kateri živimo. Polagal je na srce, naj skušamo svoj čas zajeti prav v globinah, ker le tako bomo zamogli dobro slediti bodočemu velikemu razvoju. Kdor pa časa ne bi doumel, ga bo le-ta potisnil neusmiljeno ob stran. Še je govornik nazorno nakazal slovensko zvestobo napram Veliki Nemčiji in navzoče pozival, naj ohranijo zvestobo slovenski materni besedi in misli. Sledile so volitve, nakar je mala, pa domača družinica zborovanje zaključila z mehko pesmijo, po zaključku pa so bili gospodarji deležni zlatega gostoljubja domače gospodinje.

Naše gospodarstvo

O nakaznici za mletev (Mahlkarte).

Odkar je za samooskrbovalce uvedena nakaznica za mletev, smejo kmetje žito mleti ali zamenjavati samo na podlagi te nakaznice. Kdo dobi nakaznico? Vsak, kdor ima v lastni zalogi večjo množino rži, pšenice ali koruze, namenjeno za mletev. Tedensko je dovoljenih na osebo 3750 gramov ali štiritedensko 15 kg žita. Užitarji, ki so si izgovorili v užitku kruh ali moko, se seve smejo prištevati k družini in je zanje veljavna skupna družinska nakaznica. Če pa dobivajo užitarji žito, smejo zaprositi za svojo nakaznico. Nakaznice so veljavne najmanj 12 tednov in najdalje do 28. julija 1940. V mlin se lahko dajejo poljubne delne množine žita, vendar ne sme skupna količina presežati nakaznega števila kg. Mlinarji zabeležijo pripeljano žito na nakaznici in v svoji knjigi. Pri mletvi pšenice je predvideno, da mora biti pšenična moka pomešana z rženo, torej sme mlinar za desetinko celotne teže pšenične moke pridati rženo.

Kdor sam nima pšenice, rži ali koruze, sme zaželeno moko, katere sam nima, kupovati na podlagi običajne nakaznice na moko. Kogar zadene naravna nesreča (požar, povodenj ali slično) in mu je bilo uničeno njegovo žito, sme istotako zahtevati nakaznice na moko. Za nove osebe se sme zahtevati zvišanje količine žita za mletev, če ostanejo osebe vsaj 4 tedne v družini. Končno še vprašanje, če sme samooskrbovalec pšenično moko zamenjavati pri peku za bel kruh ali žemlje. Da in sicer v višini dovoljene količine moke. Za praženje žitne kave je potrebno posebno dovoljenje, za kar pa zapadejo pristojni odrezki živilske nakaznice. Podrobnosti o vsem tem pa izvedo interesenti pri občinskih uradih.

Število ensilažnih naprav se je poštirdesetorilo. Na Štajerskem in Koroškem smo imeli leta 1937 samo 120 silo-naprav. Koncem leta 1939 pa je naraslo število silažnih naprav v Südmarki na 4690. Akcija za gradnjo silažnih naprav še ni zaključena. V projektu je zaenkrat gradnja nadaljnjih 10.800 silo-naprav, ki bodo napravljene še tekom tega leta. Enako se je v zadnjem času silno dvignilo število novodobnih gnojnic in gnojšč, katerih imamo danes na Koroškem in Štajerskem že 23.000, medtem ko je njih število pred prelomom znašalo le nekaj nad en tisoč.

Posvetimo boju proti drevesnemu raku več pažnje! Da nam bo moglo naše sadno drevje dati čim več zdravega pridelka, moramo skrbeti za zdravje sadnih dreves. Sadna drevesa, ki bolehalo na boleznih, je treba ali ozdraviti ali pa uničiti. Ena v naših krajih zelo pogostih bolezni sadnega drevja je rak. Drevesni rak lahko sčasoma uniči celo drevo. Širi se posebno v sadovnjakih, kjer preveč gnojijo z gnojnic. Dajte rajši sadju več kavnita in apna, ki delata les bolj trd in odporen. Tudi je treba omeniti, da so nekatere sadne vrste proti raku bolj odporne kakor n. pr. Gravensteinerce itd. Suhe veje, ki so napadene od rake, je treba odrezati. Pri še zelenih pa namažite po raku obolele dele s

sadnim karbolinejem. Ta maža se je izkazala dosedaj kot najboljše sredstvo proti drevesnemu raku.

Traktorji se udomačujejo. Industrializacija kmetijstva v Vzhodni marki uspešno napreduje. V minulih dveh letih je dež. kmečka zveza v Südmarki nabavila 510 novih traktorjev ali vlačilcev, medtem ko so jih kmetje v prejšnjem petletju nabavili skupno komaj 100. V področju kmečke zveze Gornjega in Dolnjega Podonavja je bilo v letih 1938 in 1939 uvedenih okroglo 2000 vlačilcev.

Na vkuhanje in vlaganje je treba že sedaj misliti. Že sedaj štedimo s sladkorjem, da ob času ne bomo v zadregi. Pametna gospodinja bo delala raje manj nepotrebnih sladkarij in peciva in bo zato pozneje tem lažje napolnila shrambo z vkuhanim in vložnim sadjem in dobro marmelado.

Sladkorna pesa izvrstno krmilo. Saditev sladkorne pese v velikem se v naših krajih zaradi preostrega podnebja ni obnesla. Ker je pa sladkorna pesa izvrstna krma za svinje, njeno saditev v malem splošno zelo priporočajo. Seme pa ne sejemo kar na njivo, kot je to pri sladkorni pesi običajno,

Zanimivosti iz vsega sveta.

Več avtomobilov kakor prebivalcev. Največ avtomobilskih posebnosti ima seveda dežela neomejenih možnosti, Amerika. Tam ima n. pr. mesto Cleveland v državi Ohio več avtomobilov kakor prebivalcev. Na 290.564 meščanov pride namreč 294.000 avtomobilov.

Okoli severnega tečaja traja noč šest mesecev. Kakor znano, vlada v tem času v krajih okoli severnega tečaja stalna tema, ki traja od 23. septembra do 21. marca. Ta tako imenovana polarna noč traja torej šest mesecev in jo potem za pol leta zamenja polarni dan. Vzrok je v tem, da je zemlja pri gibanju okrog sonca tako nagnjena, da dosežejo sončni žarki ozemlje okoli severnega tečaja šele 21. marca in potem pol leta stalno svetijo na to ozemlje. V južnotečajnih krajih pa je narobe. Temu pa ni bilo vedno tako, kajti obe tečajni točki nista nekaj stalnega. Še dandanes za malenkost potuječa, a v teku zemske zgodovine sta znatno spremenili svojo lego.

Požar, ki traja že enajsto leto. V rumunskem kraju Moreni, kjer so glavna ležišča nafte, divja že enajsto leto silen požar. Tam so leta 1929. iskali nafto. Vrtali so že dolgo in dosegli globino 1000 m, o nafti pa ni še bilo nobenega sledu. Sveder pa se je zjedal še dalje v globino, a brez uspeha. Toda vztrajali so. Nadaljevali so vrtnje in dosegli globino 1453 m. Tedaj pa se je vrtni stroj nenadno stresel, tramovje je zaškripalo in naprava v teži 2100 metrskih stotov je zletela v zrak. Vrgel jo je močan tok nafte, ki je nenadno z veliko silo udarila iz globokega rova. Nafta je pljusnila iz zemlje kakor velikanski vodomet in se hkratu vnela. Mogočen ognjeni jezik je siknil do višine 100 m. Da bi požar ukrotili, so povabili strokovnjake iz vseh koncev sveta, naj bi pomagali. Podjetje ni gledalo na stroške, kajti največji izdatki za gašenje požara bi bili malenkostni proti bogastvu, ki ga uničuje požar. A več trud strokovnjakov je bil zaman, da so končno opu-

temveč najprej na vrtu in ga potem kot rastlino presadimo v 40 centimetrov širokih vrstah v razdalji na 30 centimetrov na dobro pripravljeno njivo. V dobrih letih tehtajo posamezni kosi počez nad dve kili in tudi zel je lepša in izdatnejša kot pri navadni pesi.

O reji domačih zajcev. Dober zajčerejec pridela letno 25 kg zajčega mesa in 12 kožic od ene same dobre samice. Pri dveh samicah bi torej imeli tedensko po 1 kg svežega mesa. Vrhutega je zajče meso, posebno če je viselo dan ali dva, izredno okusno, za kožice pa plačujejo krznarji do 1.50 RM. Volna angorskih zajcev se plačuje po 35 mark kg, pri čemer je najmanj 25 mark čistega donosa. Zajčereja pa zahteva dobrega mojstra, ki goji male živali v ljubeznijo in jim tudi dobro postreže.

Novo cene za sirovo maslo: prvovrstno znamkino pol kg 1,80 RM, finejše mlekaršiško maslo 1,76 RM, navadno mlekaršiško maslo 1,72 RM, podešno mlekaršiško 1,72 RM, podeželsko 1,64 RM, maslo za kuho 1,56 RM. Pol kg masla, ki ga prodaja mlečni proizvajalec direktno konsumentu, stane 1,55 RM, že spuščeno maslo pa 1,76 RM.

stili gašenje. Visok ognjeni jezik plapolala se zmerom. Sosedne izvirke nafte morajo opuščati, da bi se požar ne razširil. Družba je razpisala veliko nagrado, ki znaša v našem denarju približno 1 milijon mark, za tistega, ki bi se mu posrečilo pogasiti požar. Mnogo ljudi si že bili glavo s tem vprašanjem, vendar pa je težavno reči, ali bo nagrada kdaj izplačana ali ne.

Garancija. Potepuh (ki so ga radi tatvine dragocene ure obsodili na dve leti ječe): „Čudno, kako natanko je urar vedel. Na listku pri uri je stalo, da garantira za dve leti.“

Kesanje. Sodnik: „Tožitelj je pripravljen, da svojo tožbo umakne, ako ga prosite, da Vam zaušnico odpusti.“ — Toženeec: „Tristo medvedov — če bi bil to vedel, bi mu jih bil še par priložil.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter. Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.

Hranilnica in posojilnica, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, v Šmihelu pri Pliberku.

Vabilo

k rednemu letnemu občnemu zboru Posojilnice in hranilnice, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, v Šmihelu pri Pliberku, ki se vrši dne 7. aprila 1940 ob treh popoldne v prostorih zadruga pisarne v Šmihelu pri Pliberku.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1939.
4. Volitev načelstva in nadzorstva, oziroma rač. pregledovalca.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi
(17) Načelstvo.

Odbor hranilnice in posojilnice v Šmihelu pri Pliberku javlja žalostno vest, da je dne 20. t. m. umrl velezaslužni zadrugačnik preč. g. župnik in duhovni svetnik

Jožef Vintar

Blagi pokojnik je poleg dušnega pastirstva nad dvajset let nesebično in požrtvovalno skrbel za gospodarsko dobrobit svoje fare v okvirju domačega kreditnega zavoda. Zadrugačniki mu hočejo ohraniti hvaležen spomin.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu.